

Den indflydelsesrige tyske avis "Süddeutsche Zeitung" bragte den 3. februar 2011 et memorandum, underskrevet af 240 (12.02.2011) katolske teologer. Det bringes her i dansk oversættelse (ved Carly Majholm) efterfulgt af den tyske originaltekst.

Teologernes memorandum

„Kirke 2011: Et nødvendigt opbrud“

Der er nu gået godt et år, siden tilfælde af præsters og ordensfolks seksuelle misbrug af børn og unge på Canisius Gymnasiet i Berlin blev offentligt kendt. Der fulgte et år, i hvilket den katolske kirke i Tyskland er blevet bragt ud i en krise uden fortilfælde. Det billede, der viser sig i dag, er dobbeltydigt: Meget er blevet påbegyndt for at tage sig af ofrene, bearbejde uretten og komme på sporet af årsagerne til misbrugene, fortielserne og dobbeltmoralen i egne rækker.

Efter det første chok har mange ansvarsbevidste kristne med eller uden embede i kirken nået til den erkendelse, at der er behov for gennemgribende reformer. Opfordringen til en åben dialog om magt- og kommunikationsstrukturer, om udformningen af det kirkelige embede og de troendes deltagelse i beslutningsprocesserne, om moral og seksualitet har vakt forventninger, men også ængstelser: Vil denne måske sidste chance for et opbrud fra lammelse og resignation blive forspildt ved forhaling eller nedtaling af krisen? Uroen, som en åben dialog uden tabuer skaber, passer ikke alle, især ikke når der forestår et pavebesøg. Men alternativet: Gravens stilhed, når de sidste håb er blevet slukket, kan der slet ikke være tale om.

Den dybe krise i vor kirke kræver, at man også tager fat på de problemer, som ved første blik ikke umiddelbart har noget at gøre med misbrugsskandalerne og deres hemmeligholdelse gennem årtier. Som teologiprofessorer har vi ikke længere lov til at tie. Vi føler ansvar for at medvirke til en ægte og ny begyndelse: 2011 må blive et opbruddets år i kirken. I det forgangne år trådte så mange kristne som aldrig før ud af den katolske kirke. De opsagde deres tilslutning til kirkens ledelse eller privatiserede deres trosliv for at beskytte sig mod institutionen. Kirken må forstå disse tegn og selv bryde ud af forkrøblede strukturer for at genvinde en ny livskraft og troværdighed.

Fornyelse af kirkelige strukturer vil ikke lykkes ved ængsteligt at skille sig fra samfundet, men kun ved at have mod til selvkritik og til at acceptere kritiske impulser – også dem, der kommer udefra. Det hører til det, vi lærte sidste år: Misbrugskrisen ville ikke være

blevet så grundig behandlet uden offentlighedens kritiske indblanding. Kun ved en åben kommunikation kan kirken genvinde tilliden. Kun når kirkens selvopfattelse og de andres opfattelse af kirken ikke kolliderer, vil kirken være troværdig. Vi henvender os til alle, som endnu ikke har opgivet at håbet om en ny begyndelse i kirken og derfor går ind for en ny begyndelse. Vi tager de signaler om opbrud og dialog til os, som nogle biskopper i de seneste måneder har fremsat i taler, prædikener og interviews.

Kirken er ikke et mål i sig selv. Dens opgave er at forkynde Jesu Kristi befriende og elskende Gud for alle mennesker. Det kan den kun gøre, når den selv er stedet og et troværdigt vidne om evangeliets frihedsbudskab. Dens tale og handlinger, dens regler og strukturer – hele dens omgang med mennesker inden for og uden for kirken – er underlagt kravet om at anerkende og fremme den frihed, som er givet mennesket som Guds skabning. Ubetinget respekt for ethvert menneske, agtelse for samvittighedens frihed, arbejde for ret og retfærdighed, solidaritet med de fattige og nødlidende, det er teologisk grundlæggende normer, som er pålagt kirken som en forpligtelse ifølge evangelierne. Derved bliver kærligheden til Gud og til næsten konkret.

Denne orientering mod det bibelske frihedsbudskab står i et differentieret forhold til det moderne samfund. I mange henseender er samfundet forud for kirken, når det drejer sig om at anerkende den enkeltes frihed, myndighed og ansvar. Her kan kirken tage ved lære, og det har Det andet Vatikankoncil allerede påpeget. I andre henseender er kritik af samfundet i evangeliernes ånd ikke til at komme uden om, f.eks. når mennesker kun vurderes efter deres præstationer, hvor gensidig solidaritet trædes under fode eller menneskeværdigheden ikke respekteres.

I alle tilfælde gælder det imidlertid, at evangeliets frihedsbudskab danner normen for en troværdig kirke, for dens handlinger og sociale holdning. De konkrete udfordringer, som kirken må forholde sig til, er på ingen måde nye. Ikke desto mindre er fremtidsrettede reformer næppe til at få øje på. Den åbne dialog herom må føres på følgende områder:

1. Strukturer for medvirken

På alle områder af det kirkelige liv er de troende medvirken en test for troværdigheden af evangeliets frihedsbudskab. Ifølge det gamle retsprincip: "Hvad der angår alle, skal besluttet af alle", er der behov for flere synodale strukturer på alle kirkens områder. De troende må medvirke ved besættelsen af vigtige embeder (biskopper, sognepræster). Det, der kan besluttet lokalt, skal besluttet lokalt. Beslutningerne må være gennemskuelige.

2. Menighederne

Kristne menigheder skal være steder, hvor mennesker deler åndelige og materielle goder med hinanden. Men som det er i øjeblikket, eroderer det fælles liv. Som følge af præstemanglen konstrueres stadig større forvaltningsenheder - mega-sogne -, i hvilke nærhed og sammenhold næppe længere kan opleves. Historisk identitet og sociale netværk, der er vokset frem, bliver opgivet. Præsterne bliver overbebyrdede og udrændte. De troende bliver borte, når man ikke tør betro dem at have medansvar for og efter demokratiske strukturer at have del i menighedernes ledelse. Det kirkelige embede må tjene menighedens liv – og ikke omvendt. Kirken har også brug for gifte præster og kvinder i de kirkelige embeder.

3. Retskulturen

Anerkendelse af ethvert menneskes værdighed og frihed viser sig netop ved, at konflikter får en fair behandling og løses med gensidig respekt. Kirkelig ret fortjener kun dette navn, når de troende kan gøre deres ret gældende. Retsbeskyttelsen og retskulturen i kirken er det tvingende nødvendigt at forbedre. Et første skridt i den retning er opbygning af et juridisk organ, der tager sig af den kirkelige forvaltning.

4. Samvittighedsfrihed

Respekt for den individuelle samvittighed betyder at have tillid til menneskets evne til at træffe beslutninger og bære ansvar. At støtte denne evne er også kirkens opgave, og den må ikke udvikle sig til et formynderi. At gøre alvor heraf gælder især på områder vedrørende de personlige livsbeslutninger og de individuelle livsformer. Kirkens høje værdsættelse af ægteskabet og den ikke-ægteskabelige livsform sættes der ikke spørgsmålstegn ved. Men det kræver ikke, at de mennesker udelukkes, som ansvarsbevidste lever i et kærligt, trofast og gensidigt omsorgfuldt partnerskab med en af samme køn, eller som efter en skilsmisse har giftet sig igen.

5. Forsoning

Solidaritet med 'synderne' forudsætter, at synden i egne rækker bliver taget alvorligt. Selvretfærdig moralsk rigorisme passer sig ikke for kirken. Kirken kan ikke prædike forsoning med Gud uden selv ved sine egne handlinger at skabe forudsætningen for forsoning med dem, som kirken har forsyndet sig imod ved overgreb, ved ikke at skaffe dem ret, ved at fordreje det bibelske frihedsbudskab til en rigorøs moral uden barmhjertighed.

6. Gudstjeneste

Liturgien lever en aktiv aktive deltagelse af alle troende. Nutidens erfaringer og udtryksformer må finde deres plads i liturgien. Gudstjenesten må ikke få lov til at stivne i traditionalisme. Kulturel mangfoldighed er en berigelse for det liturgiske liv og harmonerer ikke godt med tendenserne til en centraliseret ensretning. Kun når fejringen af troen optager konkrete livssituationer, kan kirkens budskab nå ud til mennesker.

Den begyndende kirkelige dialog-proces kan føre til befrielse og opbrud, når alle deltagere er parate til at tage fat på de påtrængende problemer. Det drejer sig om ved en fri og fair udveksling af argumenter at søge efter løsninger, som kan føre kirken ud af dens lammende selvoptagedhed. Det sidste års storm bør ikke efterfølges af ro! I den aktuelle situation vil det kun blive gravens stilhed. Angst har aldrig været en god rådgiver i krisetider. Evangeliet opfordrer kristne af begge køn til modigt at se fremtiden i øjnene og – med Jesu ord – gå på vandet som Peter: "Hvorfor er I så bange? Er jeres tro da så lille?"